

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАКТИЧНА СТИЛІСТИКА ПЕРШОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ»

Ступінь освіти	<u>магістр</u>
Освітня програма	<u>035 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська</u>
Тривалість викладання	<u>2 семестр</u>
Заняття:	
лекції:	<u>1 години</u>
семінарські:	<u>2 години</u>

Кафедра, що викладає Перекладу

Викладачі:

Савіна Юлія Олександрівна, кандидат філологічних наук., доцент

<https://pereklad.nmu.org.ua/ua/alex.php>

Savina.Yu.O.@nmu.one

1. Анотація до курсу

Практична стилістика першої іноземної мови у рамках підготовки здобувачів рівня магістр спрямована на формування у здобувачів ґрунтовних знань про особливості функціонування англійської мови у різних стилістичних варіантах. Вона охоплює вивчення мовних засобів, що забезпечують ефективну комунікацію у різних текстових жанрах, а також опанування принципів організації та структурних особливостей текстів англійської мови з урахуванням їх функціонально-стильової специфіки.

Курс акцентує увагу на практичному застосуванні стилістичних знань у професійній діяльності, включно з аналізом і відтворенням текстів різного функціонального призначення. Студенти знайомляться з нюансами лексико-граматичних і синтаксичних конструкцій, специфікою використання мовних засобів для передачі стилістичних та прагматичних відтінків, а також із засобами вираження емоційних, оцінних і концептуальних компонентів повідомлення. Здобувачі набувають системних знань, необхідних для аналізу текстів, підготовки перекладів і використання стилістичних стратегій у професійній практиці.

2. Мета та завдання курсу

Метою дисципліни є формування у здобувачів глибоких і системних знань із практичної стилістики англійської мови, опанування теоретичних і методологічних основ стилістичного аналізу текстів, а також розвиток практичних умінь і навичок, необхідних для професійної діяльності перекладача та фахівця з міжкультурної комунікації. Дисципліна спрямована на підготовку фахівця, здатного аналізувати мовні явища англійської мови в різних функціонально-стильових контекстах, визначати стилістичні особливості текстів, ефективно застосовувати мовні засоби для досягнення комунікативних цілей та адекватно відтворювати стилістично й прагматично забарвлену інформацію під час перекладу та професійної комунікації. Особлива увага приділяється розвитку здатності здобувачів здійснювати зіставний аналіз англійських і українських текстів, враховувати культурні, соціальні та комунікативні аспекти, а також використовувати здобуті знання для оптимального відображення позамовних реалій і забезпечення адекватності перекладу в різних функціонально-стильових жанрах.

Завдання дисципліни

1. Повторення теоретичних основ стилістики англійської мови та функціонально-стильових особливостей текстів різних жанрів.
2. Опанування методів практичного стилістичного аналізу текстів і застосування мовних засобів для досягнення комунікативних цілей.
3. Формування навичок зіставного аналізу англійських та українських текстів і адекватного відтворення стилістичних особливостей у перекладі.
4. Розвиток міжкультурних компетенцій та умінь враховувати культурний і соціальний контекст мовлення.
5. Інтеграція теоретичних знань і практичних умінь для підготовки магістранта до професійної діяльності перекладача та фахівця з міжкультурної комунікації.

3. Результати навчання

Після завершення курсу здобувачі здатні:

- вести дискусії та брати участь у професійному діалозі, демонструючи розуміння культурного та соціального контексту;
- враховувати жанрові особливості художніх текстів, здійснювати їх переклад із відтворенням емоційних, авторських і стилістичних особливостей, з урахуванням застосованих художніх прийомів;
- здійснювати літературне редагування текстів різних стилів і жанрів;
- аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у сфері перекладознавства та стилістики;
- планувати, організовувати, виконувати та презентувати прикладні дослідження у галузі філології, застосовуючи здобуті теоретичні та практичні знання.

4. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять	
ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ	
Тема 1 Узагальнення основ стилістики: наука і навчальна дисципліна, об'єкт, предмет та завдання стилістики, ключові поняття	Предмет, мета, завдання, структура, вимоги, форми контролю.
Тема 2 Функціональні стилі сучасної англійської мови. Розмовний, науковий та офіційно-діловий стилі.	Короткий огляд функціональних стилів англійської мови; приклади текстів різних стилів; дискусія: відмінності між розмовним, науковим і офіційно-діловим стилями.
Тема 3 Функціональні стилі сучасної англійської мови. Художній стиль. Газетний і публіцистичний стилі	Пояснення понять семасіології та фігур суміщення; Ілюстрація кожної фігури на прикладах з художніх та публіцистичних текстів; Обговорення функцій і ефектів фігур у мовленні.
Тема 4 Стилiстична семасіологія. Фігури заміщення	Обговорення різниці в застосуванні фігур заміщення в англійській та українській мовах; Питання до студентів про їхні спостереження щодо виразності та перекладу текстів із використанням фігур заміщення.
Тема 5 Стилiстична семасіологія. Фігури сумісності	Аналіз прикладів фігур сумісності в англійських текстах різних жанрів. Порівняння використання фігур сумісності в англійській та українській мовах. Створення власних прикладів із застосуванням фігур сумісності для підсилення виразності та стилістичного ефекту. Дискусія про вплив фігур сумісності на комунікативну та емоційну ефективність тексту.
Тема 6 Стилiстичне використання синтаксичних засобів мови	Аналіз прикладів різних синтаксичних конструкцій у художніх, наукових та офіційно-ділових текстах англійською мовою. Впізнавання і класифікація стилістичних прийомів синтаксису: еліпсис, номінативні речення, апозиопезис, повтор, тавтологія, інверсія, риторичне запитання, паралельні конструкції, полісиндетон, асиндетон, відокремлення.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Стилістика як наука і навчальна дисципліна. Об'єкт та предмет стилістики англійської мови	Обговорення теоретичних визначень стилістики, її об'єкта та предмета. Аналіз прикладів текстів різних стилів англійської мови для визначення стилістичних особливостей. Групова робота: складання схем або таблиць, що демонструють взаємозв'язок об'єкта і предмета стилістики та їх застосування у текстах. Дискусія: роль стилістики в розумінні функціонування англійської мови та її практичне значення для перекладу і міжкультурної комунікації.
Поняття тексту та його ключові категорії. Функціональні стилі англійської мови.	Обговорення поняття тексту, його структурних і семантичних категорій. Аналіз прикладів текстів різних функціональних стилів (розмовний, науковий, офіційно-діловий). Групова робота: класифікація текстів за функціональним стилем і визначення стилістичних маркерів. Вправи на порівняння особливостей англійських текстів різних стилів з українськими аналогами. Дискусія про практичне застосування знань про функціональні стилі у перекладі та міжкультурній комунікації.
Фонетичні та графічні засоби вираження і стилістичні прийоми: ритм, рима, алітерація, асонанс, звуконаслідування, пунктуація.	Аналіз прикладів текстів із художньою та публіцистичною стилістикою для виявлення ритму, рими, алітерації, асонансу та звуконаслідування. Вправи на визначення стилістичних функцій пунктуації у тексті. Практичні завдання: створення власних текстових уривків із використанням фонетичних і графічних прийомів для підсилення емоційного й стилістичного ефекту. Групова робота: обговорення впливу фонетичних та графічних засобів на сприйняття тексту та його переклад. Дискусія: порівняння ефектів використання фонетичних і графічних прийомів у англійських і українських текстах.
Лексико-семантичні стилістичні прийоми та фігури заміщення: гіпербола, мейозис, літота, метонімія, синекдоха, перифраза, евфемізм, епітет, антономазія, персоніфікація, алегорія, іронія.	Аналіз прикладів текстів англійською мовою для виявлення гіперболи, мейозису, літоти, метонімії, синекдохи, перифрази, евфемізмів, епітетів, антономазії, персоніфікації, алегорії та іронії. Порівняння використання цих прийомів у англійських та українських текстах. Практичні вправи: створення власних текстів із застосуванням фігур заміщення для досягнення стилістичного ефекту. Групова робота: редагування текстів з метою підсилення виразності за допомогою лексико-

	семантичних прийомів. Дискусія про вплив фігур заміщення на емоційне забарвлення та комунікативну ефективність тексту.
Стилістична семасіологія та ключові фігури суміщення: синоніми, порівняння, оксюморон, антитеза, зевгма, каламбур, градація, парадокс.	Аналіз текстів англійською мовою для виявлення синонімів, порівнянь, оксюморонів, антитез, зевгми, каламбурів, градацій та парадоксів. Порівняння використання цих фігур у англійських та українських текстах, обговорення перекладу та збереження стилістичних ефектів. Практичні вправи: створення власних уривків із застосуванням фігур суміщення для посилення виразності та стилістичного забарвлення. Робота: редагування текстів із використанням фігур суміщення для досягнення певного стилістичного ефекту. Дискусія про роль фігур суміщення в комунікативній та емоційній ефективності тексту.
Основні поняття стилістичного синтаксису та ключові синтаксичні стилістичні прийоми: еліпсис, номінативні речення, апозиопезис, повтор, тавтологія, інверсія, риторичне запитання, паралельні конструкції, полісиндетон, асиндетон, відокремлення.	Аналіз прикладів англійських текстів на наявність еліпсису, номінативних речень, апозиопезису, повторів, тавтологій, інверсій, риторичних запитань, паралельних конструкцій, полісиндетону, асиндетону та відокремлень. Порівняння синтаксичних прийомів в англійських і українських текстах, обговорення перекладу та стилістичного ефекту. Практичні вправи: створення власних текстів із використанням синтаксичних стилістичних прийомів для підсилення виразності та емоційного забарвлення. Групова робота: редагування текстів із метою оптимального використання синтаксичних засобів для досягнення певного стилістичного ефекту. Дискусія про роль синтаксичних прийомів у комунікативній та емоційній ефективності тексту.

5. Система оцінювання та вимоги

5.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
0-59	незадовільно

5.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

6. Політика курсу

6.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка" <https://surl.li/yjmwzi>. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

6.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

6.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

6.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

6.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

7 Методи навчання

Словесні методи навчання

Пояснення. Це словесне тлумачення понять, явищ, принципів дії приладів, слів, термінів тощо. Використовують переважно під час викладання нового матеріалу, а також у процесі закріплення, особливо тоді, коли викладач відчуває, що здобувачі вищої освіти чогось не зрозуміли. Пояснення часто супроводжується різними засобами унаочнення, спостереженням, дослідями. Успіх пояснення залежить від його доказовості, логічності, чіткості, образності мовлення.

Інструктаж. Як метод навчання він має інформативний локальний характер, близький до розпорядження алгоритмічного типу. Його застосовують на лабораторних, практичних заняттях, а також під час підготовки до самостійної роботи.

Розповідь. Це монологічна форма викладання. Застосовують її за необхідності викласти навчальний матеріал системно, послідовно. Елементами розповіді є точний опис, оповідь, логічне обґрунтування фактів. Розповіді поділяють на художні, науково-популярні, описові. *Художня*

розповідь – це образний переказ фактів, вчинків дійових осіб (наприклад, розповіді про географічні відкриття, створення мистецьких шедеврів тощо). *Науково-популярна розповідь* передбачає теоретичний аналіз певних явищ. *Описова розповідь* є послідовним викладенням ознак, особливостей предметів і явищ навколишньої дійсності (опис історичної пам'ятки, музею-садиби тощо).

Бесіда. Це метод навчання, за якого викладач за допомогою запитань спонукає здобувачів вищої освіти до відтворення набутих знань, формування самостійних висновків і узагальнень на основі засвоєного матеріалу.

Навчальна дискусія. Дискусія є публічним обговоренням важливого питання і передбачає обмін думками між здобувачами вищої освіти або викладачами і здобувача вищої освіти. Вона розвиває самостійне мислення, вміння відстоювати власні погляди, аналізувати й аргументувати твердження, критично оцінювати чужі і власні судження. Під час навчальної дискусії обговорюють наукові висновки, дані, що потребують підготовки за джерелами, які містять ширшу інформацію, ніж підручник. Дискусія спрямована не лише на засвоєння нових знань, а й на створення емоційно насиченої атмосфери, яка б сприяла глибокому проникненню в істину.

Ілюстрування. Полягає воно в застосуванні посібників, плакатів, схем, рисунків на дошці, картин, фотографій, моделей тощо.

Демонстрування. Цей метод передбачає показ матеріалів у динаміці (використання приладів, дослідів). Він ефективний, коли всі здобувачі вищої освіти мають змогу сприймати предмет або процес. Викладач зосереджує увагу на основному, допомагає виокремити істотні аспекти предмета, явища, супроводжуючи показ поясненням, розповіддю. Демонструючи моделі, виробничі процеси на підприємстві, слід обов'язково подбати про дотримання правил техніки безпеки.

Самостійне спостереження. Це безпосереднє самостійне сприймання явищ дійсності у процесі навчання. Методика організації будь-якого спостереження передбачає кілька його етапів: інструктаж щодо мети, завдань і методики спостереження; фіксація, відбір, аналіз і узагальнення його результатів. Виконану роботу слід обов'язково оцінювати.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Білоконенко Л. Українська стилістика і риторика : практикум. Кривий Ріг : КДПУ, 2024.
2. Єфімов Л.П., Ясінецька О.А. Стилiстика англiйської мови i дискурсивний аналіз. Навчально-методичний посiбник. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2013. – 240 с.
3. Кухаренко В.А. Практикум зі стилістики англійської мови. Підручник. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2013. – 160 с.
4. Shevchenko I. Academic English: Writing articles and conference papers : teaching guide [Electronic resource]. Kharkiv : V. N. Karazin Kharkiv National University, 2023.

Допоміжна:

1. Fabian M. Stylistics: Theory and Practice. Part I. Academic Textbook. Department of British and American Studies, Faculty of Arts, Pavol Jozef Šafárik University in Košice. Košice. 2021. 99p.
2. Савіна Ю.О. Матеріали для практичного опрацювання з дисципліни «Практична стилістика першої іноземної мови» для здобувачів ступеня магістр освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська» зі спеціальності 035 Філологія. Дніпро : НТУ «ДП». 2004. 13с.
3. Савіна Ю.О. Матеріали для самостійного опрацювання з дисципліни «Практична стилістика першої іноземної мови» для здобувачів ступеня магістра освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська» зі спеціальності 035 Філологія. Дніпро : НТУ «ДП». 2004. 12 с.